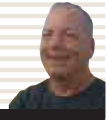

Aombra d'un ullastre

CARAMELS DE SETMANA SANTA

Francesc Carreras
Documentalista

Cert és, que celebrar la Setmana Santa si ens prenem a peu de lletra la lectura litúrgica del moment, és memorar la Passió, Mort i Resurrecció de Jesucrist, però és així mateix, en la planor demòtica i cultural dels nostres voltants, reviu antics costums que han caminat a suvora i que d'alguna manera han aportat una identitat illenca pròpia d'aquests dies com ho són l'arbre caramel·ler o els seguicis penitencials.

Així idò, sabent que la dolçor del sucre cremat i les processons sempre han caminat agafats de la mà, anem a recerchar en el possible dels casos, l'hàbit dels caramels de la Setmana Santa, una manera d'endolcir petits i grans, els dies de Passió.

● D'UNES CAPERUTXES, UNS CARAMELS

El costum dels caramels durant la Setmana Santa a la nostra illa es un fet ben antic, un dolç que el veiem adornant els palmons dels més petits el Diumenge de Rams, de la mà dels confreres durant les processons o el regalar una aluda el dia de Pasqua de Resurrecció als nostres estíms.

L'historiador F. Hernández Sanz, quan documenta algunes tradicions de Setmana Santa i Pasqua de Resurrecció en el seu gran compendi d'història, apunta el costum de lliurar a les autoritats i empleats municipals, unes aludes de caramels després de les visites que es feien en els monuments¹, els matins de Dijous i Divendres Sant, un fet que potser ja esdevé del segle XVI:

«Hacia la visita la Universidad [Ajuntament] en pleno, presidida por el Bayle y el Párroco a cuya comitiva se agregaban las Congregaciones de Centuriones, del Santísimo Sacramento y otras. La Universidad obsequiaba con adornados paquetes de caramelos a los asistentes y a los empleados municipales.»²

Afegint una altra nota històrica, el 1917, l'Ajuntament va tenir una despesa per caramels de 15 pessetes a pagar «A Juan Escudero, por caramelos para los Muceros, Ordenanzas, Guardias Municipales y Serenos, con motivo de las fiestas de Semana Santa»³. Aquest antiquíssim costum es va mantenir inalterable fins la dècada de 1970.

LA PALMA
CONFITERIA DE LA REAL CASA

Para las próximas fiestas de semana Santa se está preparando una gran variedad de **CARAMELOS**

aromatizados con las más finas esencias de rosa, menta, vainilla, platano, fresa, café, limon etc. etc., adornados con finas y elegantes flores artificiales: podran convencerse de ello todas las personas que tengan gusto de visitar la CONFITERIA LA PALMA.

13 HANNOVER 13

Anunci publicat a «El Bien Público» l'any 1892.

CARAMELOS.

En la Confiteria de Andreu, calle de San Roque nº 27, se encuentra una gran variedad de CARAMELOS caprichosa y elegantemente envueltos, á precios muy módicos.

PALMAS DE PLATA.

Tambien se despachan estas Tonitas y lindas PALMAS propias para el próximo Domingo de Ramos, adornadas y sin adornar, á precios baratísimos.

CERA LABRADA.

Se encontrará un gran surtido para la Semana Santa.

Anunci publicat al «Diario de Menorca» l'any 1860.

“
Un altre exemple dolcenc i primaveral és l'arbre caramel·ler, vegetal on posant un pessic de sucre i regat amb amorosia, apareix ple de caramels el dia de Pasqua”

Trencant per uns moments aquest apartat, no hi és de més recordar que els caramels entre molts altres productes, eren antigament elaborats pel gremi de sucres que aplegava oficis com els confiters, apotecaris, candellers, adroguers, metges, cirurgians, barbers i especiers, associació laboral i menestral que tenia entre altres patrons als sants metges Damia i Cosme, compartint capella a la parròquia de Santa Maria amb la figura de Sant Sebastià, almenys des de 1596.⁴

Tornant al tema dels caramels, veure'ls adornant els palmons dels fillets durant la benedicció del matí de Diumenge de Rams, és un costum que en el seu moment tingué que ser regularitzat per l'església, davant l'excés adorn que en alguns casos es donaven i que deslluïa el vertader significat d'aquell moment.

Per aquest motiu, el Bisbat de Menorca va incidir el 1971, que aquest acte no es tenia que veure com una simple acció folklòrica sinó així mateix, de aprofundir en el vertader sentit d'aquesta processó, demanant que s'abstinguessin de adornar amb bombons i caramels aquelles palmes. I la veritat, tenien tota la raó.⁵

Un altre exemple dolcenc i primaveral és l'arbre caramel·ler, vegetal on posant un pessic de sucre i regat amb amorosia, apareix ple de caramels el dia de Pasqua de Resurrecció, quina lectura més dolça i plena d'encant sobretot, entre els més petits de la casa.

Finalment i potser sigui aquesta, una de les tradicions de la cultura popular de Setmana Santa més significatives, es el fet de veure com els caramels son oferts de la mà dels confreres al públic assistent a les processons, un costum que es fa difícil d'explicar i entendre, vull dir, el fet d'unir per un costat als penitents que porten un misteri de la passió, alhora son els que endolceixen uns instants de silenci i meditació personal, no deixa de ser xocant.

Sobre aquest tema, algunes teories descriuen molt en gros, una possible combinació entre la fe i la visió infantil que podria tenir un possible origen medieval, unint la caritat i el perdó, conceptes que estructurats en la pietat popular, assolia una lectura en la qual dolor i esperança es feia més comprensible en els més petits.

Amb el Diumenge de Rams, donem la benvinguda a la Setmana Santa, dies d'expressions litúrgiques i populars que tindran com escenari urbà, les processons que de segles enrere son mostra de la nostra fe i cultura i enmig d'aquesta, la dolçor dels caramels.

1-Altar més o menys adornat que es disposa en les esglésies per a exposar-hi durant el Dijous i Divendres Sant l'urna que representa el sepulcre de Jesucrist.

2-«Compendi de Geografia i Història de l'illa de Menorca», p. 283, Edició facsímil, 1986. Francesc Hernández Sanz.

3-Ayuntamiento de Mahón - Contaduría: Memoria relativa a la situación económica del municipio: Memoria de 1916 - 1917.

4- «La Búsqueda del espacio en la iglesia de Santa Maria de Maó». Guillem Sintés Espasa, R. Menorca, 1993.

Nota de l'autor d'aquest article, en l'actualitat els Sants metges Cosme i Damia tenen capella pròpia.

5-Bolletí Oficial Eclesiàstic del Bisbat de Menorca: època V - número 11 - abril de 1971.